

Istungidokument

B9-0307/2021

2.6.2021

RESOLUTSIOONI ETTEPANEK

nõukogu ja komisjoni avalduste alusel

vastavalt kodukorra artikli 132 lõikele 2

COVID-19 ülemaailmse probleemi lahendamise kohta: WTO TRIPS-lepingu rakendamisest loobumise mõju COVID-19 vaktsiinidele, ravile, varustusele ja tootmisvõimsusele arengumaades
(2021/2692(RSP))

Sara Matthieu
fraktsiooni Verts/ALE nimel

Euroopa Parlamendi resolutsioon COVID-19 ülemaailmse probleemi lahendamise kohta: WTO TRIPS-lepingu suhtes erandi tegemise mõju COVID-19 vaktsiinidele, ravile, seadmetele ja tootmisvõimsusele arengumaades (2021/2692(RSP))

Euroopa Parlament,

- võttes arvesse kodukorra artikli 132 lõiget 2,
- A. arvestades, et COVID-19 pandeemia kujutab endast enneolematut ülemaailmset hädaolukorda ja probleemi, mis on põhjustanud laastavaid tervise- ja majanduslikke tagajärgi kogu maailmas; arvestades, et viiruse uusi ja senisest kergemini levivaid variante tekib jätkuvalt juurde ning need tekitavad madala ja keskmise sissetulekuga riikides laastavat nakkuspuhangute ägenemist;
- B. arvestades, et COVID-19 tekitatud inimkaotused kasvavad jätkuvalt, ülemaailmselt on kinnitust leidnud üle 167,3 miljoni haigusjuhtumi ja teadaolevalt on selle tagajärjel surnud üle 3,5 miljoni inimese;
- C. arvestades, et hiljutiste empiiriliste tõendite kohaselt on pandeemia tegelik mõju kogu maailmas 7–13 miljonit ülemäärast surmajuhtumit;
- D. arvestades, et lisaks suurele hukkunute arvule mõjutavad COVID-19 pikaajalised tagajärjed 10 % patsientidest kogu maailmas, põhjustades pikaajalise haigusseisundi, mis võib kaasa tuua töökohtade kaotuse, vaesuse ja üldise sotsiaal-majandusliku haavatavuse, eriti riikides, kus puudub piisav sotsiaalkindlustussüsteemi turvavõrk¹;
- E. arvestades, et rekordiliselt kiiresti on välja töötatud ja kasutamiseks heaks kiidetud mitu vaktsiini, mis on vallandanud võidujooksu, et rahvastikku vaksineerida ja saavutada karjaimmuunsus;
- F. arvestades, et 2021. aasta juuni alguse seisuga on kogu maailmas manustatud vähemalt 1,8 miljardit vaktsiinidoosi COVID-19 vastu; arvestades, et ainult 0,3 % kogu maailmas manustatud vaktsiinidoosidest on inimesteni jõudnud 29 kõige vaesemas riigis, kus elab ligikaudu 9 % maailma elanikkonnast;
- G. arvestades, et praegune COVID-19 hädaolukord on käivitanud erinevaid algatusi, mille eesmärk on tegeleda ülemaailmsete erinevustega COVID-19ga seotud vaktsiinide, ravimeetodite ja -seadmete kättesaadavuses, sealhulgas sellised algatused nagu COVAX, mille eesmärk on liita kõrgetasemelised riigihanked, või rahastamise ja annetuste pakkumine või loobumine teatavate intellektuaalomandit käsitlevate mitmepoolsete sätete kohaldamisest;

¹

<https://www.ons.gov.uk/news/statementsandletters/theprevalenceoflongcovidsymptomsandcovid19complications>

- H. arvestades, et COVAX on 25. mai 2021. aasta seisuga suutnud tarnida üksnes 71 miljonit vaktsiinidoosi rohkem kui 100 riiki, millest vaevalt piisab, et katta 1 % nende riikide kogurahvastikust, ning arvestades, et India ekspordipiirangute tõttu võib COVAXi oodata 190 miljoni vaktsiinidoosi nappus;
- I. arvestades, et Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) asutamislepingu IX artikli kohaselt võib erandlikel asjaoludel teha WTO ministrite konverentsi tasandil otsuse teatavatest WTO lepingutest, näiteks intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingust (TRIPS) tulenevatest kohustustest vabastamise kohta; arvestades, et iga selline rakendamisest loobumine peab sisaldama põhjendust erandlike asjaolude, rakendamisest loobumise tingimuste ja selle lõpetamise aja kohta; arvestades, et üle ühe aasta kestvad erandid tuleb WTO ministrite konverentsil igal aastal läbi vaadata kuni nende lõpetamiseni; arvestades, et WTO õigusnormide kohaselt tuleb erandi tegemise otsus langetada kõigi WTO liikmete konsensuse alusel ning kui konsensust ei saavutata, võib otsuse langetada kolmeneljandikulise häälteenamusega;
- J. arvestades, et India ja Lõuna-Aafrika esitasid 2020. aasta oktoobris WTO TRIPS-lepingu kohaldamisest erandi tegemise ettepaneku (IP/C/W/669) ja 2021. aasta mais selle läbivaadatud versiooni (IP/C/W/669/Rev.1) 63 riigi toetusel; arvestades, et 5. mail 2021. aastal tegi Ameerika Ühendriikide kaubandusesindaja avalduse, et toetada läbirääkimisi COVID-19 vaktsiinide suhtes TRIPS-lepingu reeglite kohaldamisest loobumise üle;

I. COVID-19 pandeemia ohjamise kiireloomulisus

1. on väga mures, et vaatamata peamiselt arenenud riikides vaktsineerimise valdkonnas tehtud edusammudele ei ole COVID-19 pandeemia veel vaibunud; on sügavalt mures epidemioloogilise olukorra pärast mitmes maailma piirkonnas, eelkõige Lõuna-Aasias ja Ladina-Ameerikas;
2. peab kahetsusväärseks asjaolu, et rahvusvaheline üldsus ei olnud üldse valmis reageerima uue ülemaailmse pandeemia ohule, hoolimata silmapaistvate ekspertide ja WHO viimaste aastate korduvatest hoiatustest ning hiljutistest murettekitavatest häiresignaalidest, nagu SARS-CoV-1; juhib lisaks tähelepanu viimaste aastakümnete kokkuhoiupoliitika negatiivsetele tagajärgedele, mis on tõsiselt mõjutanud avaliku sektori investeeringuid tervishoiusektorisse ja lõppkokkuvõttes kahjustanud mitme riigi suutlikkust ja valmisolekut tulla toime raskekujulise tervisealase hädaolukorraga;
3. on sügavalt mures Indiast tulevate teadete pärast, mille kohaselt krematooriumid ja matmispaigad ei suuda arvukate surnukehadega toime tulla ning hapnikuvarud on otsa saamas, mistõttu patsiendid surevad õhupuudusesse ning meeleheitel perekonnad rüüstavad hapnikutarneseadmeid ja haiglaid; juhib suure kahetsusega tähelepanu sellele, et selline olukord oli täielikult prognoositav, sest sama muster esines mitu nädalat või kuud varem Ladina-Ameerikas, kus kriis on samuti süvenenud mitmes riigis, samuti Põhja-Ameerikas, Euroopas ja Lähis-Idas enne seda;
4. rõhutab tungivalt, et mitte välja tegemine ja vanaviisi jätkamine ei ole võimalik; rõhutab sellega seoses, et rahvusvahelisel üldsusel on üldine ja kiireloomuline ülesanne COVID-19 pandeemia kontrolli alla saada; rõhutab, et olukorra lahendamiseks on vahendid olemas, mis näitab, et kriisi lahendamiseks ei võeta ühismeetmeid; rõhutab, et kogu

maailmas toimuva humanitaarkatastroofi ulatuse vähendamiseks on parandusmeetmete võtmine möödapääsmatu; tuletab meelde president von Der Leyeni avaldust, mille kohaselt tuleks COVID-19 vaktsiine pidada ülemaailmseks avalikuks hüveks; juhib tähelepanu sellele, et on hädavajalik, et teisi elutähtsaid meditsiinitooteid käsitletaks samal viisil;

5. rõhutab, et maailma rahvastikust 70 % (mis on karjaimmuunsuseks vajalik umbkaudne lävi) vaktsineerimiseks on vaja 11 miljardit annust, kuid toodetud on ainult murdosa sellest vaktsiinikogusest; väljendab muret asjaolu pärast, et IMFi andmetel jääb ülemaailmne tootmine sellest eesmärgist maha, kuna aasta lõpuks peaks eeldatavasti olema toodetud ainult 6 miljardit doosi;
6. märgib suure murega, et valdav osa arenenud majandusega riikides toodetud COVID-19 vaktsiinidoosidest on seni toodetud peamiselt sisetarbimiseks, nagu see on USAs, või nii sisetarbimiseks kui ka ekspordiks teistesse arenenud majandusega riikidesse; rõhutab sellega seoses, et vaid umbes 10 % ELi ülemaailmsest ekspordist on tarnitud vähem arenenud majandusega riikidesse ja suurem osa ELi toodetud vaktsiiniannustest on müüdüd OECD riikidele;
7. rõhutab, et praeguste tootmis- ja rahastamisprognooside kohaselt peaks vaktsineerituse erinevus jätkuvalt suurenema ja jõudma 2021. aasta lõpu poole haripunkti, kusjuures vaktsineerituse määra erinevus on peaaegu 50 protsendipunkti, mis viib tõelise ülemaailmse vaktsiiniapartheidini; rõhutab, et need erinevused süvenevad tõenäoliselt veel palju rohkem, enne kui kaduma hakkavad, sest optimistlike hinnangute kohaselt kõrvaldatakse vaktsineerituse erinevused alles 2023. aastal;
8. peab väga kahetsusväärseks asjaolu, et algselt kavandati ülemaailmset vaktsiinitootmisvõimsust peamiselt läänemaailma turgude varustamiseks; märgib murega, et COVAX, mis on peamine mitmepoolne algatus vaktsiinide pakkumiseks lõunapoolsetele riikidele, annab eeldatavasti vaid 2 miljardit annust, mis katab 20 % 92 kõige vaesema riigi vajadustest; märgib siiski, et jättes kõrvale küsimuse ülejäänud 80 % elanikkonna hõlmamise kohta nendes riikides näib, et isegi eespool mainitud kohustuse täitmine on väga ambitsioonikas keskpika perioodi väljavaade, arvestades hiljutisi tarnepuudujääke ja ekspordipiiranguid Indias;
9. rõhutab, et vaktsiinid on õpikunäide selle kohta, kuidas tohutu positiivne välismõju eeldab tasuta avalikku pakkumist nii riiklikul kui ka ülemaailmsel tasandil; märgib, et arenenud riikides saavad kõik kodanikud tasuta vaktsiine; juhib tähelepanu sellele, et eetiliselt oleks ebaõiglane, kui seda põhimõtet ei kohaldata arengumaade palju vaesemate elanike suhtes; nõuab seetõttu tungivalt, et kõik inimesed maailmas peavad saama tasuta vaktsiine niipea, kui neid on võimalik toota;
10. rõhutab, et praeguste hinnangute kohaselt tuleks COVAXi rahastada lisatoetustega summas 75–150 miljardit USA dollarit, sõltuvalt vaktsiinidoosi maksumusest; märgib, et tipptasemel moodustaks selline rahastamine vähem kui 0,4 % G7 riikide kogu SKPst ehk vaid 3,8 % sellest, mida G7 riigid kulutasid 2020. aastal COVID-19 kriisile reageerimiseks omal äranägemisel võetud stimuleerivatele meetmetele;
11. juhib tähelepanu asjaolule, et selliste algatustega nagu COVAX kehtestati mehhanismid, mis võtavad rohkem arvesse nõudlust, ilma et lahendataks üleilmse tootmisvõimsuse

ebapiisavuse probleem; juhib tähelepanu sellele, et nii konkureerivad nad põhimõttel „kes ees, see mees“ teiste sidusrühmadega, eelkõige suure sissetulekuga riikidega, samal ajal kui pakkumise pool on piiratud, kuna puudub integreeritud üleilmne strateegia tootmisvõimsuse suurendamiseks kogu maailmas;

12. rõhutab, et mida rohkem kulub aega ülemaailmse karjaimmuunsuse saavutamiseks, seda suurem on tõenäosus, et COVID-19 viiruse uued variandid, mille puhul praegused vaktsiinid on vähem tõhusad, levivad kogu maailmas; juhib tähelepanu asjaolule, et realiseerumas on võimalus, et COVID-19ga seotud vaktsiine tuleb välja töötada ja tarnida korrapäraselt või isegi igal aastal; märgib siiski murelikult, et praeguste piirangute tingimustes tähendaks selline olukord praeguse ülemaailmse tasakaalustamatuse jätkumist;

II. Takistuste kõrvaldamine, et laiendada vaktsiinide, ravi ja seadmete ülemaailmset pakkumist ja pandeemiaga toime tulla

13. avaldab kiitust enneolematu kiiruse üle, millega farmaatsiaettevõtted suutsid COVID-19 vaktsiinid kättesaadavaks teha, ja tehnoloogiliste saavutuste üle, mis selle võimalikuks tegid; toonitab samal ajal avaliku sektori vahendite ja avaliku sektori vahenditest rahastatud teadusuuringute otsustavalt tähtsat rolli, kuna need võimaldavad farmaatsiaettevõtetel kogu vaktsiinide väärtusahelas ulatuses riske vähendada tänu teadus- ja arendustegevuse eelrahastamisele ja ulatuslikule toetamisele ning suuremahulistele eelostulepingutele;
14. rõhutab ka niisuguste tervishoiutöötajate, patsientide, COVID-19 üle elanud inimeste ja üldsuse olulist panust, kes on osalenud kliinilistes uuringutes ning muus teadus- ja arendustegevuses seoses mitmesuguste ravimite ja vaktsiinidega; on seetõttu arvamusel, et kõnealuste vaktsiinide aluseks olevaid uuendusi ei tohiks intellektuaalomandi ainuõigustega erastada ning nende tehnosiiret ei tohiks takistada; märgib seetõttu murega, et vastupidiselt AstraZenecale, kes võttis kohustuse toota omahinnaga, saavad Pfizer/BioNtech, Moderna ja Johnson & Johnson oma COVID-19 vaktsiinitarnetest eeldatavasti väga suurt kasumit;
15. võtab teadmiseks Lääne vaktsiinitootjate poolt 21. mail 2021. aastal ülemaailmsel tervise teemalisel tippkohtumisel esitatud teate, et nad kavatsesid tarnida 2022. aasta lõpuks 1,3 miljardit vaktsiinidoosi omahinnaga vähim arenenud riikidele ja nn madala hinnaga teistele arenguriikidele, kuid rõhutab, et see algatus on endiselt suuresti ebapiisav;
16. rõhutab, et ainus viis vaktsiinide piiratud pakkumise olukorras nullväärtusega konkurentsi saavutamiseks on suurendada püsivalt ülemaailmset vaktsiinide ja muude tervishoiuga seotud ülemaailmsete avalike hüvede pakkumise suutlikkust;
17. osutab samuti, et selline dünaamika näitab, et heategevusel põhinev lähenemisviis, mille puhul pakutakse pärast arenenud riikide enda vajaduste rahuldamist rahastamist või vaktsiinidooside ülejääki, et määramata aja jooksul rahuldada kõige vaesemate vajadused, ei ole praeguse kriisiga tegelemisel toimiv ja õiglane ülemaailmne lähenemisviis;
18. juhib tähelepanu sellele, et India ja Lõuna-Aafrika esitatud TRIPS-lepingu

kohaldamisest loobumise taotluses ning juhtivate teadusajakirjade ja kodanikuühiskonna organisatsioonide poolt on esitatud ulatuslikud dokumendid ja tõendid, mis näitavad, et praegune intellektuaalomandi õigusi kaitsev mitmepoolne raamistik on takistanud COVID-19 kriisi lahendamist ning et WTO ja TRIPS-lepingu praegune paindlikkus, mis põhineb menetluslikult keerukatel, riigiti, toodete kaupa ja patendiomanikega peetavatel eelnevatel läbirääkimistel, ei ole sobiv praeguse ülemaailmse terviseprobleemiga tegelemiseks ning ei ole praeguse probleemi ulatusele vastav;

19. märgib lisaks, et varasemad kogemused TRIPS-lepingu olemasolevate paindlikkusmeetmete rakendamisel näitavad, et mõned riigid tundsid sageli kartust arenenud riikide vastumeetmete või kohustuslike litsentside väljastamisega seotud mainekulude pärast; rõhutab, et sundlitsentsimine kehtib ainult patentide kui intellektuaalomandi õiguste ühe kategooria suhtes, kuid muud intellektuaalomandi kategooriad, nagu andmekaitse ja ärisaladused, mis võivad takistada vajalike meditsiinitoodete tootmise laiendamist, jäävad sundlitsentside kohaldamisalast välja;
20. rõhutab, et sellised puudujäägid TRIPS-lepingu olemasolevates paindlikkusmeetmetes on mõjuv põhjus täiendava ajutise erandi vastuvõtmiseks, et laiendada paindlikkusmeetmete kohaldamisala ning vältida koormavaid tingimusi ja haldusmenetlusi, mis takistavad tootmisvõimsuse suurendamist;
21. märgib eelkõige, et Boliivia allkirjastas hiljuti Kanada äriühinguga Biolyse ostuoptsiooni eellepingu, mille eesmärk on importida miljoneid Johnson & Johnsoni geneerilise üheannuselise vaktsiiniversiooni doose, et vaktsineerida märkimisväärne osa riigi rahvastikust, juhul kui Biolyse saab loa toota seda vaktsiini kohustusliku litsentsi alusel vastavalt kehtivatele TRIPS-lepingu paindlikkusmeetmetele; juhib siiski tähelepanu asjaolule, et selle väljaostuvõimaluse rakendamine võib võtta ebaproportsionaalselt palju aega ja vahendeid, kuna nende nn paindlikkusmeetmete aluseks olevad menetlused on keerulised; rõhutab, et see näide näitab, et intellektuaalomandi õigustega seotud küsimused kujutavad endast tõepoolest takistust ülemaailmse vaktsiinitootmisvõime edasisele suurendamisele;
22. rõhutab, et uus COVID-19ga seotud intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide erand on vaid üks paljudest praeguse hädaolukorra lahendamise tingimustest; rõhutab, et samuti on hädavajalik, et praegused vaktsiinitootjad jagaksid oma tehnoloogiat ja tootmismeetodeid sellisel määral, et erandid sarnanevad keeruka retsepti kättesaadavaks tegemisega, samal ajal kui tehnoloogiisiire sarnaneb selle rakendamiseks vajaliku oskusteabe ja oskuste jagamisega;
23. väljendab sellega seoses heameelt WTO peadirektori Ngozi Okonjo-Iweala avalduste üle Euroopa Parlamendi rahvusvahelise kaubanduse komisjoni 20. mai 2021. aasta koosolekul, kus ta väitis, et kehtivad TRIPS-i paindlikkusmeetmed on liiga koormavad ja vaja on suuremat paindlikkust; märgib siiski, et uuest TRIPS- lepingu erandist ei piisa, sest on tungiv vajadus tervikliku strateegia järele, mis hõlmab muu hulgas tõhustatud tehnosiiret võimalike tootjatega;
24. rõhutab, et vastupidiselt sellele, mida tööstus sageli väidab, ja nagu rõhutati hiljutisel

WTO korraldatud vaktsiiniteemalisel kohtumisel², saavad sellised arenguriigid nagu Brasiilia, Argentina, India, Tai, Lõuna-Aafrika, Pakistan ja Bangladesh tootmisvõimsusi usaldusväärseks suurendada, kuna nad vastavad vähemalt ühele kahest tingimusest: esiteks on seal asuvatel ettevõtetel juba olemas oskusteave mõnede praegu kättesaadavate vaktsiinide tootmiseks (nt AstraZeneca vaktsiini puhul Brasiilias ja Indias) või nad on arendanud tehnoloogiat riigisiselt (nt Bharat Biotech'i vaktsiin Indias); ning teiseks, et nendes riikides on kriitiline mass tootmisvõimega farmaatsiaettevõtteid;

25. rõhutab, et komisjon on seni keskendunud üksnes läänepoolsete vaktsiinitootjate ergutamisele, et nad jagaksid tehnoloogiat ja litsentse üksnes vabatahtlikkuse alusel; peab sellega seoses ülimalt kahetsusväärseks asjaolu, et seni ei ole ükski kõnealuseid vaktsiine tootev farmaatsiaettevõtte oma tehnoloogiat, oskusteavet ja uurimistulemusi jaganud mitmepoolse algatusega C-TAP (COVID-19 tehnoloogiale juurdepääsu ühisreserv) või WHO keskusega COVID-19 mRNA Vaccine Technology Transfer Hub, ning see näitab vabatahtlike ja tööstuse kontrollitavate lähenemisviiside ebapiisavust;
26. nõuab, et komisjon kasutaks kõiki tema käsutuses olevaid volitusi ja võimalusi, sealhulgas vajaduse korral sunnimeetmeid, tagamaks et ettevõtjad jagavad COVID-19ga seotud meditsiiniliste, sh ravi- ja diagnostikameetmete ning vaktsiinide tehnoloogiat ja oskusteavet võimalike tootjatega kogu maailmas, eelkõige madala ja keskmise sissetulekuga riikides;
27. märgib sügava murega, et hiljuti on esitatud tõendeid selle kohta, et praegused heakskiidetud COVID-19 vaktsiinide tootjad on keeldunud pakkumistest laiendada tootmist, mille neile on esitanud mitmed potentsiaalsed geneeriliste ravimite tootjad ELis ja välismaal;
28. on mures vaktsiinide või peamiste toorainete ja muude sisendite erinevate otsuste või kaudsete ekspordipiirangute pärast peamistes tootvates riikides ning rõhutab, et see seab ohtu vaktsiinide tootmisvõimsuse kiire kasvu kogu maailmas; nõuab tungivalt, et komisjon teeks tootjariikidega koostööd, et kõrvaldada kiiresti eksporditõkked ning asendada komisjoni ekspordilubade andmise mehhanism ekspordi läbipaistvuse nõuetega; nõuab sellistele andmetele õigeaegse ja täieliku juurdepääsu saamist; taunib asjaolu, et komisjon on kasutanud läbipaistvuse ja kontrolli mehhanismi, et takistada ekspordi kolmandatesse riikidesse, kuna see võib kaasa tuua dominoefekti, mis häirib avatud ülemaailmseid tarneahelaid;
29. rõhutab, et TRIPS-lepingu erand võib olla oluline ka selliste toorainete tootmise ja tarnimise mitmekesistamisel nagu lipiidid, nanoosakesed ja bioreaktorkotid, mille tootmine ja tarnimine on pingestatud;
30. rõhutab, et kui COVID-19 ja selle variantide vastaseid vaktsiine peetakse ülemaailmseks avalikuks hüveks, on hädavajalik, et mitmepoolsed jõupingutused keskenduksid kiiresti ja püsivalt ülemaailmse tootmisvõimsuse suurendamisele ning siduva tehnosiirde tagamisele; nõuab struktuursete platvormide loomist vaktsiinide

² Ülemaailmne C19 vaktsiinitarneahela ja -tootmise tippkohtumine, mis toimus 8.–9. märtsil 2021.

tootmise kiireks suurendamiseks rohkemates riikides;

31. on arvamusel, et vastavalt Euroopa Ülemkogu eesistuja hiljutisele ettepanekule peaks EL seda eesmärki silmas pidades kiiremas korras edendama mitmepoolseid kokkuleppeid WTO tasandil, sealhulgas pandeemiaid käsitlevat lepingut ühe osana tervishoiu ja kaubanduse algatusest, mis võetakse vastu 2021. aasta novembris ministrite 12. konverentsil, ning samuti WHO järgmisel üldkoosolekul; rõhutab, et see algatus täiendab TRIPS- lepingu erandit, mitte ei asenda seda;
32. nõuab tungivalt, et EL esitaks koostöös teiste partneritega, nagu USA ja COVID-19ga seoses intellektuaalomandi õiguste kaubandusaspektide lepingu kohaldamisest loobumise ettepaneku esitajad, ühise mitmepoolse algatuse üksikasjaliku kava koostamiseks läänepoolsete farmaatsiaettevõtete ja nende partnerite vahel, mille üle teostavad järelevalvet ja mille koostavad asjaomased valitsused, et suurendada ülemaailmset vaktsiinidega varustamist;
33. on arvamusel, et EL on võimeline ja peaks aitama niisugustele püüdlustele ühepoolset kaasa, tagades, et tulevased eelostulepingud avalikustataks täielikult ning et need sisaldaksid siduvaid sätteid mitteeksklusiiivse ülemaailmse litsentsimise, patendipuulide, oskusteabe jagamise, ärisaladuste mittekohaldamise, ärisaladusena käsitletava teabe ja tehnosiirde kohustuste kohta;
34. nõuab tungivalt, et komisjon toetaks Maailma Terviseorganisatsiooni C-TAPi ja teeks ennetavaid jõupingutusi tagamaks, et vaktsiinitootjad jagavad selle mitmepoolse mehhanismi kaudu intellektuaalomandit ja tehnoloogiat; palub komisjonil teha kindlaks potentsiaalsed tootjad, kes on väljendanud huvi suurendada vaktsiinide ja muude COVID-19ga seotud meditsiinitoodete tootmist, ning neid tootjaid toetada, et neile oleks võimalik anda lihtlitsentse ja tootmist saaks alustada võimalikult kiiresti; palub komisjonil anda Euroopa Parlamendile 2021. aasta septembriks aru selle tegevuse tulemustest;
35. väljendab heameelt USA Bideni-Harris administratsiooni otsuse üle toetada loobumist COVID-19 vaktsiinide intellektuaalomandi kaitsest; juhib tähelepanu sellele, et valitsused peaksid lähtuma eeldusest, et WTO eeskirjad, mis käsitlevad patente, ärisaladusi ja muud olulist intellektuaalomandit, mida on vaja tootmise ja tarnimise toetamiseks, ei takista COVID-19 vaktsiinidele juurdepääsu parandamist, ning et neid ootusi peaks kinnitama nn kahjulikest meetmetest hoidumise deklaratsioon, millega riigid hoiduvad pandeemia ajal võtmast vaktsiinidega seotud meetmeid;
36. nõuab tungivalt, et EL osaleks konstruktiivselt ja ennetavalt tekstipõhistes läbirääkimistes ajutise TRIPS-lepingust loobumise üle kõigi toodete ja tehnoloogiate puhul, sealhulgas vaktsiinide, ravi ja diagnostika puhul, mis on vajalikud COVID-19 pandeemia reageerimiseks, ning annaks sel eesmärgil läbirääkimisvõlutused Euroopa Liidu toimimise lepingu artikli 218 lõike 9 raames; nõuab tungivalt, et kõik WTO liikmed viiksid läbirääkimised lõpule võimalikult kiiresti ja hiljemalt järgmiseks WTO ministrite nõukoguks 2021. aasta novembris, ning teeksid olulisi edusamme järgmistel TRIPSi nõukogu kohtumistel 2021. aasta juunis ja oktoobris;
37. nõuab tungivalt, et EL ei algataks kohtumenetlusi WTOs või vabakaubandus- ja investeerimislepingute alusel nende riikide vastu, kes, rikuvad TRIPS-lepingu sätteid, et

võtta vastu poliitikameetmeid, millega laiendada juurdepääsu COVID-19ga seotud meditsiinitoodetele; palub seetõttu ELil teha enne COVID-19ga seotud TRIPS-lepingu erandi kokkuleppimist vahemeetmena ettepanek võtta viivitamata vastu WTO poliitiline deklaratsioon nn kahjulike meetmete võtmisest hoidumise kohta mis tahes tegevuse korral, mis on seotud vaktsiinide ja muude hädavajalike meditsiinitoodetega, et võidelda pandeemia vastu;

III. Tingimuste loomine, et parandada valmisolekut tulevasteks ülemaailmseteks tervishoiualasteks hädaolukordadeks

38. rõhutab, et rahvusvahelise kaubanduse juhtimisel on oluline roll arstiabi ja vaktsiinide kiirel arendamisel, tootmise kiirel suurendamisel, vastupidavate ülemaailmsete väärtusahelate arendamisel ja võrdse turulepääsu tagamisel kogu maailmas; rõhutab, et praegune pandeemia peab andma tõuke tugevdatud rahvusvahelisele koostööle ja ülemaailmsele valmisolekule tervisealasteks hädaolukordadeks; nõuab tungival, et komisjon tegeleks algpõhjustega, mille valitsustevaheline bioloogilist mitmekesisust ja ökosüsteemi teenuseid käsitlev teaduslik-poliitiline foorum (IPBES) on tuvastanud bioloogilist mitmekesisust ja pandeemiaid käsitlevates aruannetes, ning eelkõige üha lõimitumate üleilmsete tarneahelate ulatusliku mõjuga bioloogilise mitmekesisuse vähenemisele ja biosfääri degradeerumisele ning nende olulise rolliga zoonooside sagedasemaks ja intensiivsemaks muutumisel;
 39. märgib lisaks, et kuna on tõenäoline, et COVID-19 uued variandid ja muud zoonoosid võivad lähiaastatel muutuda regulaarseteks juhtumiteks, on hädavajalik ja ülioluline töötada välja rahastamismudel selliste ülemaailmsete avalike hüvede arendamiseks ja levitamiseks nagu vaktsiinid ja muud olulised tervisetehnoloogiad; rõhutab, et selle mudeli loomise käigus peaks tulevaste pandeemiade puhuks uuesti läbi vaatama intellektuaalomandi õiguste ülemaailmse raamistiku ja minema ainuõigustel põhinevalt mudelilt üle uuenduslikele lähenemisviisidele, nagu nn *prize model*, mis põhineb kaupade seeriatootmise lahtisidumisel teadus- ja arendustegevuse kuludest;
 40. rõhutab, et tulevased mitmepoolsed kokkulepped, mille abil parandada valmisolekut tulevasteks ülemaailmseteks tervishoiualasteks hädaolukordadeks peaksid hõlmama ühelt poolt vajadustele orienteeritud nõudluspoolset lähenemisviisi, mille raames pakutakse ühisrahastust ja tehakse ülemaailmselt koordineeritud eeloste, ning teiselt poolt integreeritud ja kooskõlastatud pakkumispoolset strateegiat kogu väärtusahela laiendamiseks, milles tuginetakse avatud teadusele, mitteeksklusiivsele ülemaailmsele litsentsimisele ning tehnosiirde siduvatele mehhanismidele;
 41. kutsub komisjoni üles hindama saadud kogemuste põhjal uuesti TRIPS+ raames ELi kaubanduslepingutes võetud kohustusi, kuna need sätted on TRIPS-lepingust rangemad; palub lisaks komisjonil ja nõukogul pöörduda tagasi TRIPS-lepingu artikli 31a juurde, et kasutada tulevikus vajaduse korral täielikult ära TRIPS-lepingu paindlikkust;
- o
- o o
42. teeb presidendile ülesandeks edastada käesolev resolutsioon Euroopa Ülemkogule, nõukogule, komisjonile, Maailma Kaubandusorganisatsioonile ja Maailma

Terviseorganisatsioonile.